

EL

MAGAZÍN

Divendres, 19 de març de 2021

MÚSICA

Ricky Gil debuta en solitari després d'una llarga carrera liderant diferents grups

TECNOLOGIA

Google està afegint més funcionalitats al seu servei de mapes

ECONOMIA

L'Agència Catalana de l'Espai preveu crear 1.200 llocs de treball els propers quatre anys

EL TREN QUE SORGEIX DE LA NEU

El cremallera de Núria compleix 90 anys

REPORTATGE

90 ANYS
D'UN TREN
SINGULAR

Una de les noves unitats del cremallera abans d'entrar al túnel de Núria

Llevaneus arribant al túnel de Fontnegra

El cremallera de Núria compleix aquest 22 de març 90 anys de la seva entrada en servei, que va suposar un abans i un després per a la Vall de Ribes. De la mateixa manera que ho va ser l'entrada de la Generalitat per salvar-lo de la desaparició, amb una constant inversió que ha reactivat aquest fonamental atractiu turístic del Ripollès.

Text: **Vicenç Bigas**Fotografia: **Toni Anguera/FGC/Vicenç Bigas**

Si una cosa caracteritza Vall de Núria és que només s'hi pot accedir a peu o amb cremallera. I aquest singular mitjà de transport ha permès créixer i dotar de personalitat tot l'entorn d'aquest santuari, envoltat d'una gran riquesa natural, on el culte es remunta a principis del segle VIII. Segons la llegenda, sant Gil, nomenat bisbe de Nîmes, va esculpir la imatge de la verge, actual patrona del bisbat d'Urgell, entre els anys 700 i 703, quan feia vida d'ermità a la Vall.

Aquella vall a 2.000 metres d'altitud era “un punt estratègic de camins de pastura transhumants, el santuari neix a l'entorn d'un refugi de pastors i funciona va l'estiu”, recorda el ribetà Miquel Sitjar, del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès i coautor del llibre *Núria abans del cremallera*. Sant Gil convocava els pastors de l'entorn fent sonar una campana, els evangelitzava davant d'una creu que ell mateix havia construït i els donava menjar que cuinava en una olla. Després va haver de fugir de la persecució religiosa ocultant la imatge de la verge en una cova. El 1072, Amadeu va venir per inspiració divina des de Dalmàcia en busca de les relíquies de Maria i uns pastors que coneixien la tradició de sant Gil el van ajudar a construir una rudimentària capella que va ser l'origen del santuari. Absent ja Amadeu, els pastors van retrobar la imatge quan un brau va colpejar una paret i d'allà en van sortir també la creu, la campana i l'olla, que s'han acabat convertint en símbols de Núria, punt de pelegrinatge de les parelles sense descendència, que posen el cap a l'olla i toquen la campana en busca de fertilitat.

La construcció del cremallera no va tenir tant a veure amb la devoció religiosa com amb la popularit-

zació de l'excursionisme i l'arribada dels primers practicants de l'esquí a Catalunya a partir de 1909. En la segona i tercera dècades del segle passat es van començar a dur a terme les primeres travesses i competicions esportives d'hivern a l'alt Ripollès i hi va haver dos bisbes que, “van voler modernitzar Núria i fer un salt endavant”, segons Agustí Dalmau, arxiver i historiador i autor del llibre *El Cremallera de Núria: Més de 75 anys d'història* però “no tant pel culte com per temes d'explotació turística de la neu i l'excursionisme”, apunta Sitjar.

Joan Baptista Benlloch, que va ser bisbe de La Seu de 1907 a 1919 i Justí Guitart (1920-1940) van estar estudiant com millorar un accés que fins llavors es feia amb un trajecte de tres o quatre hores en matxos i que havia convertit Queralbs en un poble pròsper amb diversos hostals. També va ser l'època en què es van enderrocar els edificis antics de dalt la vall per començar l'actual construcció en forma d'U i “van dir que s'havia de buscar un sistema per pujar més gent a la vall”, segons Dalmau. Finalment s'opta per un ferrocarril, que inicia el recorregut al costat de l'estació del tren d'ample ibèric, que va arribar a Ribes el 1919.

La concessió de la línia recau en Ferrocarriles de Montaña de Grandes Pendientes (FMGP), l'empresa que des de 1892 es feia càrrec del cremallera de Montserrat, iniciant un agermanament que encara perdura, perquè els transvasament de material mòbil i també de personal ha estat una constant durant tota la història. Com recorda Joan Carles Salmeron, director de Terminus Centre d'Estudis del Transport, “les locomotores i el personal venien d'allà, tenien molta pràctica” i això va permetre accelerar les obres que, tot i les dificultats pròpies de l'alta muntanya i les vagues del

Imatge de Núria en la jornada inaugural del cremallera, el 22 de març de 1931

Obrers construint la línia el 1929

miler d'obres pels accidents, que també es van produir, van durar només del 24 de maig de 1928 al 22 de març de 1931 atacant-les per diversos costats.

El sinuós recorregut del cremallera, d'ample mètric i electrificat des del primer moment, "és una obra d'enginyeria molt ben feta", assenyala Dalmau, dirigida per l'enginyer militar Montserrat Fenech Muñoz. Va aconseguir "un impacte ambiental modèlic", resalta Sitjar, amb un projecte dut a terme amb una precisió suïssa, d'on procedia el material i també part de l'accionariat de FMGP. Des del pont de Can Gusi, que supera la carretera i el riu, la línia supera diversos túnels i viaductes. Just després de l'inici del tram de cremallera –durant els primers 5,5km el tren avança per adherència com un de convencional– i abans d'arribar a Queralbs, destaca el pont Toses, de 133m i en corba que supera un desnivell de 17m. El recorregut de punta a punta, de 12,5km i més de 1.000m de desnivell, es feia llavors en 1 hora, 40 minuts a l'actualitat, quan encara es continua confiant en material ferroviari helvètic, país on fa 150 anys van estrenar el primer cremallera europeu i que en té una trentena de la cinquantena en funcionament a tot el món.

Els primers visitants que arribaven a Núria amb cremallera eren classes benestants de Barcelona i rodalies que venien a esquiar i van permetre al santuari, portat per jesuïtes, i al restaurant obrir també a l'hivern, perquè fins llavors només hi havia activitat els mesos d'estiu. El 1932 s'hi redactava

l'Estatut de Núria, en ple procés d'expansió de la vall, que es veuria estroncat per la Guerra Civil i la postguerra. A mitjan segle passat hi va ha ver una recuperació. L'esquí es feia més popular al temps que FMGP entrava en crisi i el 1957 tancava el cremallera de Montserrat però hi mantenia els dos funiculars. La popularització del cotxe va fer que als anys 60 es comencés a parlar de tres projectes de fer una carretera fins a Núria. La que més va reeixir va ser la que es va quedar a Fontalba quan, segons Sitjar, "el bisbat era partidari d'una carretera perquè el manteniment del tren és molt car" i com que tot just feia un parell o tres de viatges al dia "no acabava de portar la gent necessària per donar rendiment a l'hotel". "Hi havia un projecte de construcció de Fontalba a Núria just quan la Generalitat va intervenir", recorda Salmeron, coincidint amb el cinquantè aniversari, la finalització de la concessió a FMGP i que "l'empresa necessitava ser salvada perquè hauria fet fallida".

En el fet que la Generalitat es decidís a salvar Núria alguna cosa hi devia tenir a veure que Jordi Pujol estiuegés a Queralbs a la casa que hi tenia la família de la seva dona, Marta Ferrusola. El gener de 1984 el cremallera s'integra totalment a Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC), creada el 1979. Amb els anys, la mateixa empresa també s'acabaria fent càrrec de l'estació d'esquí, l'alberg del Pic de l'Àliga s'incorpora a la xarxa pública i comença l'època d'esplendor de Vall de Núria, que l'ha convertit en un dels grans atractius turístics del Ripollès. Arran d'aquest cremallera "hi ha una inversió molt important que ha salvat la vida de la Vall de Ribes aquests 90 anys", defensa Sitjar. I és que darrera d'aquest singular tren hi ha una setantena de

Pasqual Maragall intervé en l'acte del 75è aniversari del cremallera

Els 75 anys, l'última celebració

La darrera celebració al cremallera de Núria va ser el 2006, en ocasió del 75è aniversari, amb la presència del president de la Generalitat, Pasqual Maragall, quan ja estaven en marxa les últimes inversions amb què FGC ha modernitzat la línia. El 50è aniversari, el 1981, va caure en plena crisi a FMGP i es va acabar desconvocant l'acte que hi havia programat. Ara, el 90è aniversari coincideix en plena pandèmia. Tot just aquesta setmana s'ha obert el confinament comarcal i amb la limitació d'actes de gran concurrència qualsevol celebració es deixarà per a més endavant.

llocs de treball a la comarca, 5,5 milions d'euros de facturació i 282.000 visitants el 2019.

La majoria d'ells hi van atrets per la pràctica de l'esport o per passar una jornada en família. Molts clubs esportius han acabat establint un estret vincle amb Vall de Núria, com la Unió Excursionista de Vic. Toni Anguera, que en va ser president, es va convertir en el fotògraf que testimoniava tots els actes de Núria des que FGC se'n va fer càrrec. Recorda especialment quan fa 55 anys una gran allau va sepultar les vies i es va endur la catenària, la línia telefònica i les torres elèctriques que hi havia una mica més enllà, fins que el 2008 es van soterrar totes les conduccions pel costat de la via. La llum la van poder recuperar activant els generadors però Núria va quedar completament aïllada amb l'escola del Club Esquí Vic hostatjada, perquè hi feia uns dies de cursets. "Les famílies estaven preocupades i quan me'n vaig assabentar vaig pujar cap a Ribes i em van pujar amb el cremallera fins on van poder", recorda Anguera, que va fer la resta del trajecte fins a dalt tot sol a peu "i quan em van veure sortir de dins el túnel em van rebre com si fos una aparició". Després va baixar cap a Ribes esquiant per donar part que tothom estava bé i passar llista de tot el que necessitaven, que els van pujar l'endemà amb helicòpter.

La Generalitat, que el 2003 també recuperava el cremallera de Montserrat, ha invertit molt en la millora de la seguretat de la línia i el 2008 inaugurava el túnel del Roc del Dui, de 1,3km, per evitar el pas per una zona on el 2003 es van produir importants desprendiments. És l'únic canvi que s'ha fet en el traçat en tots aquests anys, però els més romàntics sempre han preferit el recorregut antic perquè es perd el gran atractiu del cremallera, les vistes.

El túnel del Roc del Dui és la infraestructura més rellevant de tot el recorregut. A mig camí entre Queralbs i Núria, té un tram de via doble per poder doblar la freqüència de circulacions entre aquestes dues estacions. Es va construir entre 2006 i 2008 per evitar una zona del traçat on s'havien produït despreniments, té un recorregut de 1,3km i un pendent del 15%. Va costar 23,5 milions d'euros.

A 1.150m de la sortida, al mig de Ribes, hi ha l'estació principal i els serveis centrals del cremallera (917m). Al costat de les vies de circulació s'hi ubiquen les cotxeres, tallers i l'exposició de material històric. Al llarg dels anys s'han anat fent diverses remodelacions a tot el recinte. La fotografia correspon a la dècada dels 40, amb els cotxes originals.

El punt culminant de la línia (1.964m i km 12,5) té una estructura similar a l'estació de sortida amb una tercera via de servei i també incorpora un moll de mercaderies. L'edifici de l'estació va ser provisional fins al 1953. Els canvis d'agulla automàtics estan dotats de calefactores perquè no es glacin. A la foto, amb la llevaneus el desembre passat.

L'estació de Queralbs (1.180m i punt quilomètric 6,3) és un dels punts estratègics del recorregut perquè permet que es trobin el cremallera que puja amb el que baixa. Situada 800 metres després de l'inici de la tracció amb engranatge, més endavant s'hi van construir dues vies mortes més per a serveis i el 2011 es va soterrar la carretera, i es va suprimir el pas a nivell del costat. A la foto, la seva construcció el 1930.

L'estació de sortida del cremallera (905m) està situada al costat de la de Rodalies i està formada per dues vies enllaçades de manera que amb la composició antiga es podia canviar de sentit la locomotora, de cap a cua. L'edifici de viatgers no va entrar en servei fins al 1935 i darrerament tota l'estació es va dotar d'una coberta metàl·lica i queda tancada, de manera que es converteix també en cotxera.

La 'Geperuda', primera locomotora que va arribar a Ribes, el 1930

Una diversitat de material mòbil

Una de les particularitats del cremallera de Núria és la diversitat de material mòbil de què ha de disposar per satisfer el seu propi servei i les necessitats logístiques del santuari. "No hi ha cap tren a Europa que tingui tants vagons diferents", assenyala Joan Carles Salmeron. En total, n'hi ha 18 de mercaderies, com les clàssiques plataformes per carregar material o altres vehicles, el vagó de subministraments reciclat d'un de passatgers, els frigorífics, el cisterna, el de les escombraries, el formigonera, els de manteniment i obres i també va ser característic el transport de bestiar, un servei que encara es fa puntualment.

Per al transport de passatgers s'utilitzen quatre automotors dobles i dos més d'articulats. Darrerament s'ha adquirit material de segona mà i es conserven quatre cotxes antics i el saló de luxe. També es mantenen tres locomotores elèctriques, una de dièsel, una d'híbrida i, naturalment, les dues llevaneus, una d'elèctrica i l'altra dièsel, i l'emblemàtica *Geperuda*. Així es coneix, per la inclinació de la caldera, la primera locomotora a vapor que va arribar des de Montserrat el 1930 per ajudar en la construcció de la línia, fabricada a Suïssa i que empenyia els vagons per darrere. A Ribes es pot visitar el material històric.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Gambit de dama

El tauler polític espanyol en pocs dies ha saltat pels aires. Malgrat que els discursos anaven agafant un to cada vegada més agressiu i polaritzat, la coalició governamental i la majoria parlamentària sobre la qual se sustenta semblaven no tenir enrenou més enllà de l'estratègia de tensió de la corda de Pablo Iglesias, el grau d'inestabilitat inherent a la dinàmica política catalana i les sortides de to verbal d'una dreta competint per ser cada vegada més extrema. Justament, han estat les estratègies en competència de la dreta les que han acabat per dinamitar l'*statu quo* i convertir així la batalla de Madrid en el gran terreny de joc de la política espanyola en els propers mesos i, qui sap, si anys. Ciutadans ha estat l'eslavó dèbil i desencadenant del conflicte. Fracassada l'estratègia d'Albert Rivera de substituir al PP com a referència de dretes, de fer un quimèric *sorpasso*, el decaïment dels resultats i els intents de tornar cap al centre el partit per part d'Inés Arrimadas han implosionat la seva organització i els populars han sortit a la compra del diputat per tal d'accelerar la desfeta. A banda de l'espectacle lamentable de l'exhibició de la part més sòrdida de la política, la possible desaparició de Ciutadans no farà sinó accentuar la polarització en la dinàmica política espanyola. El Partit Popular només podrà comptar amb Vox, partit amb el qual anirà agafant semblances especialment en el to, mentre el

PSOE no disposarà de cap soci alternatiu al que té ara. Blocs sòlidament configurats i confrontació que no deixarà espai a matisos ni a la sofisticació verbal. La política espanyola es catalanitza, però no en el sentit regeneracionista en què s'utilitzava aquest concepte a l'època de la Restauració del segle XIX, sinó de caòtic, d'opereta, fantasiós i fracturador que hem viscut a la política catalana, com a mínim, en la darrera dècada.

De fet, Madrid s'ha erigit com el gran baluard de la nova dreta espanyola per desgastar i confrontar-se amb el govern de Pedro Sánchez i amb qualsevol plantejament progressista que se'ls posi al davant. Un govern de dreta pura i dura que ha seguit una estratègia de conflicte constant i sense miraments, utilitzant la pandèmia per convertir les mentides, les mitges veritats i les invencions en la base d'un relat apocalíptic sobre la situació espanyola. L'inefable Miguel Ángel Rodríguez, cap de comunicació del José María Aznar més dur, va trobar en el perfil de Isabel Díaz Ayuso la persona adequada per portar a terme una deriva populista de manual, tot emulant al que segur són els seus referents com el nord-americà Steve Bannon o bé el britànic Dominic Cummings. La seva sobtada i sorprenent convocatòria d'eleccions va ser un gest molt teatral, pensat i, estranyament, inesperat pels seus contrincants. El moviment de fitxes, a dreta i esquerra, és ara enorme i, com en tota

partida d'escacs, resulta un desplaçament amb múltiples i inesperades sortides. Subordina Pablo Casado, que deia voler anar cap al centre, a la seva estratègia populista, bronca i il·liberal, tot substituint-lo com a líder referent cap al futur. Provoca un moviment agosarat però inevitable de Pablo Iglesias de cara a evitar que la seva formació esdevingui irrellevant, cosa que satisfà el PSOE, ja que es desempallega d'una figura massa donada a la sobreactuació. Però, sobretot, minimitza la política catalana i l'estratègia independentista de marcar l'agenda política espanyola. El personatge Díaz Ayuso, que ja s'ha guanyat les sigles IDA com a pròpies, és un personatge ben singular i només comprensible com a líder polític en els kafkians temps que corren. La seva experiència política no va més enllà d'haver portat les xarxes socials d'Esperanza Aguirre, i entre elles el compte de Twitter de *Pecas*, el gos de l'anterior presidenta. No té cap problema a brandar públicament una immensa ignorància que ho abasta gairebé tot. Aparentment fràgil i de mirada inquietant, és una mena de combinació entre el dretanisme il·luminat de Sarah Palin del Tea Party i del tacticisme imprevisible i donat a la *performance* de Carles Puigdemont. Són temps en què el simplisme combinat amb el desvergonyiment ajuden força a triomfar en una política que ja és poc més que un parc d'atraccions de les emocions.

Xavier Menós

DE PAS

Ser europeu

Només em queda un refugi: la lectura. En negre sobre blanc m'endinsó en universos desconeguts on aprenc d'un passat que ens ajuda a explicar un present inestable. També m'emocio amb històries fictícies que desglossen la nostra ànima. Mentre en les xarxes socials només regna el crit, la desinformació i la demagògia; un *star-system* format per tertulians experts en tot i en el no-res omple les ones de reflexions buides.

Barcelona crema, una legislació que s'hauria de modificar ha fet d'un raper mediocre un màrtir i els mitjans públics donen veu a un grup de joves que defensen la crema de contenidors com a expressió de descontentament. "No tenim futur, diuen." El que no expliquen és quin tipus futur es pot guanyar a través de la violència. Tampoc expliquen que aquest futur i aquest legítim descontent s'ha convertit en moneda de canvi en la formació d'un nou govern de la Generalitat. Tot en ordre en la suposada Dinamarca del Sud.

No m'agrada el que veig. Guardo esperança en la vacunació, però no soc optimista amb allò que es deia fa uns mesos en ple esclat del coronavirus. Era allò que aquesta crisi sanitària ens faria millors persones. Sent poruc per naturalesa en les últimes setmanes he trobat consol en una obra magna d'obligada lectura.

Els Europeus d'Orlando Figes narra la història d'un trio barreja d'amistat i amor. És el format per l'escriptor rus Ivan Turgenev, l'activista cultural Louis Viardot i la seva esposa, Pauline Viardot (de soltera, García, i membre d'una família de Sevilla que marcaria el negoci del *bell canto*). Aquest triangle queda englobat en una època on l'expansió del ferrocarril crearia una cultura paneuropea que apropiaria les capitals europees del moment i facilitaria l'intercanvi d'objectes culturals i d'idees.

El segle XIX portaria grans revolucions tecnològiques: a la locomotora s'hi sumarien el telègraf, la litografia (que

facilitaria enormement la impressió de llibres); de la fotografia; del gramòfon o de la llum elèctrica. Innovacions en els pigments ajudarien els pintors a abandonar els seus estudis i poder pintar en plena naturalesa. Naixeria el moviment impressionista. La fotografia inspiraria un conjunt de novel·listes a abraçar l'estil realista mentre que començaria a establir-se el concepte de dret d'autor i el del màrqueting personal (Lisztomania).

Flaubert, Zola, Manet, Tolstoi, Wagner, Rossini, Dickens, George Sand, Delacroix, Gounod i desenes d'artistes omplen les pàgines d'un assaig que ens avisa de l'auge del nacionalisme. En aquell "món d'ahir" que creia en el progrés i en l'intercanvi cultural entre nacions va veure com la revolució del 1848 o de la Guerra Franco-Prussiana del 1870 posava fi a les esperances d'una cultura internacionalista i global. Dos-cents anys més tard i amb dues guerres mundials pel mig, continuem igual.

OPINIÓ

Carles Duarte

Un preu molt alt

Espanya està pagant un preu molt alt com a conseqüència del llegat que ha deixat la política imprudent del PP des de l'agressivitat centralista i fanfarrona del govern Aznar i la manca de coratge i de capacitat de diàleg del govern Rajoy. L'actitud bel·licosa del PP respecte a la llengua catalana i als factors d'identitat –recordem la vocació espanyolitzadora de les nostres escoles que va proclamar el ministre Wert–, i el conflicte obert amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia han generat un escenari de conflicte que ha acabat situant l'independentisme en una posició majoritària a Catalunya, una circumstància que la politització ben poc dissimulada de la justícia està contribuint a consolidar i accentuar. La votació al Parlament Europeu per a la retirada de la immunitat als eurodiputats Carles Puigdemont, Toni Comín i Clara Ponsatí ha sorprès per la limitada adhesió a la sol·licitud tramitada per les autoritats judicials espanyoles. Que tres de cada set diputats, en una institució on el pes i la influència dels estats són evidents, no hi hagin donat suport demostra fins a quin punt la posició espanyola és fràgil. L'erosió de la imatge

democràtica espanyola és notòria. A les decisions judicials a Alemanya, Bèlgica i el Regne Unit s'ha afegit el descrèdit creixent de la monarquia espanyola. I només faltava la picada de cresta que el ministre d'Exteriors rus va fer a Borrell arran del cas Navalni.

El resultat de les eleccions del 14 de febrer al Parlament de Catalunya ha ratificat d'una manera inequívoca la for-

La política espanyola arrossega una tradició caïnita que passa per la destrucció, fins i tot personal, de l'adversari

talesa de l'independentisme. La dinàmica politicojudicial espanyola actual té un resultat a mitjà o a llarg termini força previsible: l'enfortiment de l'independentisme fins a materialitzar-se d'una manera més o menys conflictiva en una plena emancipació de Catalunya. El com-

portament resistencial i essencialista de la dreta i l'extrema dreta espanyoles és suïcida i només afavoreix el trencament. Pretendre que els catalans acotin el cap submisos davant de tanta arrogància i tant de menyspreu a la veritat és ignorar la realitat. L'única alternativa a la independència passa per l'amnistia i la renegociació de l'Estatut escapçat pel Tribunal Constitucional amb un text prèviament ratificat en referèndum pel poble de Catalunya. La política espanyola arrossega una tradició caïnita que passa per la destrucció, fins i tot personal, de l'adversari. N'hi ha prou de recordar la Guerra Civil. I també en aquesta ocasió ha volgut actuar des de l'atac als lideratges del moviment independentista. Ho verbalitzava sense escrúpols l'aleshores vicepresidenta del govern espanyol Soraya Sáez de Santamaría. Però l'exili o la presó, quan l'origen no són el frau fiscal, els delictes econòmics o la violència contra les persones, sinó la defensa d'unes idees i l'exercici del vot, adquireixen una naturalesa èpica i heroica, que suscita solidaritat i convida al recolzament. L'emoció és inherent a l'acció política.

BADLANDS

Un article violent

És evident que la revolució no s'aconseguirà llançant còctels molotov sobre furgons policials, que a més estan ocupats i posen vides humanes en un risc greu. Tampoc s'hi arribarà destrossant aparadors i saquejant botigues, amb el consegüent i dramàtic perjudici per als petits botiguers. No s'assolirà la justícia que reclama qualsevol revolució autèntica sortint diàriament al carrer amb ànim d'aldarull i la crema sistemàtica de tots els contenidors de la ciutat. Posats a dir, tampoc la veurem per la gràcia de sovintejar amenaces de mort en les lletres de rap. L'últim segle ens ha ensenyat que la gran majoria de revolucions exitoses han estat, bàsicament, pacífiques, cosa que no implica que no fossin radicals, dràstiques, valentes, desafidores, irrespectuoses. Com ha de ser.

Tot això de la inutilitat de la violència i també la seva falta de legitimitat moral ja ho sé, i per tant no cal que vinguis a recordar-m'ho tu, podràs mandarí circumspècte de cella corrugada i veu altiva. Opinaré i actuaré com cregui convenient en funció d'aquest profund convenciment meu, i el que tu puguis

dir resultarà superflu, estèril i, si de cas, digne de llàstima o d'indiferència. Tu, fals adalid de llibertats i drets, no tens autoritat, ni intel·lectual ni moral, per condemnar cap violència. Tu, que practiques la més concloent i destructiva violència, perquè l'empares en un marc que en diuen legal i la inocules com un

Ets violent quan cedeixes a la voracitat dels bancs i provoques que les famílies es trobin desnonades i al carrer

virus en cada estrat de la societat, que la tornes estructural i la fas una maça sempiterna a punt per colpejar cada cop que algú et discuteixi les decisions, preses des del tron i els foscos despatxos dels teus foscos sicaris amb corbata. Ets violent quan cedeixes a la voracitat dels bancs i provoques que les famílies es

trobin desnonades i al carrer. Ets violent quan deixes a l'estacada els autònoms que no podran aixecar els seus negocis. Ets violent quan tanques la porta al lliure accés del saber, amb matrícules astronòmiques per entrar a les universitats públiques. Ets violent quan permets que milers de ciutadans amb prou feines puguin pagar serveis i passin fred a l'hivern en conveniència amb les grans companyies per efecte d'alguna prebenda sucosa que t'han arreglat. Ets violent quan permets que un rei emèrit estafi un país mancadíssim d'oportunitats i a sobre li arrangis un retir daurat en un país dictatorial i criminal, finançat amb petrodòlars. Tu no me'n donis, de lliçons. Que tampoc me les donin aquells que omplen les seves hores, les seves pàgines, les seves ones, d'una engolada indignació pels aldarulls lamentables. Si les haguessin omplert amb els abusos violents que a tu t'han disculpat, ni que fos amb la meitat de saliva, dedicació i minuts que han esmerçat amb els violents del carrer, potser ara no seríem en aquest pou de misèria perllongada. O sigui, que a callar també. Hipòcrites.

Eduard Roure

NOVETATS EDITORIALS

'La dona de la seva vida'

Xavier Bosch / Columna

Els títols de Xavier Bosch es compten per èxits. Ara torna amb una història que parla dels nens robats, una trama organitzada que fins als anys 90 va afectar uns 300.000 infants. Ho concreta en els Estrada Vilalta, família exemplar de tres germans que quan mor la mare, i a través d'una investigació periodística, descobreixen un gran secret.

'Una dolça venjança'

Jonas Jonasson
La Campana

L'autor de *L'avi de 100 anys que es va escapar per la finestra* torna amb aquesta novel·la que esbudella el món mercantil de l'art. El seu protagonista, Victor Alderheim, es casa amb la filla d'un galerista multimilionari. Quan aquest mor, enganya la seva dona i es queda la galeria. Ara ja té la palanca per moure el que vol realment: diners i poder.

'Matar el marit'

Li Ang
Males Herbes

Es dona a conèixer com a la primera novel·la feminista del món xinès. I no data de gaire enrere, sinó de l'any 1983. L'autora, taiwanesa, trasllada al seu entorn un fet real que va ocórrer a Xangai als anys 30 del segle passat: l'assassinat d'un home per la seva esposa maltractada. L'autora ens porta a una societat profundament masculista.

'L'armadura del rei'

A. Calatrava, E. Hurtado i A. Pablo / Ara Llibres

La metafòrica armadura que protegia el rei emèrit tenia tres cares: la política, l'econòmica i la mediàtica. I es va enfortir el 23-F. Han passat anys però la cuirassa es desmunta dia a dia. Tres periodistes expliquen com i per què (i per què en aquest moment precís) a través d'un centenar d'entrevistes recollides en aquest llibre.

'Atrapades en el temps'

Gemma Puig i Mònica Usat
Univers

Les dues conegudes meteoròlogues recullen el testimoni d'altres dones –fins a una quinzena– que treballen en aquest àmbit. Des de la catedràtica de Física fins a l'observadora aficionada. El seu treball cobreix des l'anàlisi científica a l'explicació dels fenòmens més destacats dels últims anys i la previsió de com seran els que venen.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

A llevant de Plaça

“ Primavera a Vic

L'hivern, senyor feudal vestit de blancs arnesos, cap dels seus privilegis no cedia de grat: el sol atemoria, tancava amb clau les fonts, les nítides rieres.

Una clova secreta de boires i gebrades feia que l'oblidéssim, gran ocell de vol clar. Només et pressentíem en ullades de sol enfredorit i tímid.

Els arbuixells i els arbres, més savis que nosaltres, l'esperaven desperts amb la saba frement. I amb tendres verds tornaves, i amb flors sobre els vells murs, absorta primavera. ”

Maria Àngels Anglada

AUTOR
Maria Àngels Anglada
(1930-1999)

OBRA
'Festa de la poesia'
Societat Coral Erato
(2000)

INDRET
Plaça Major

MUNICIPI

Vic

COMARCA

Osona

Aquesta és la banda de la plaça Major en què es conserven les cases més genuïnament antigues pels seus arcs d'ametlla, de gòtic civil. A més, les cases són d'un cos estret i desproporcionadament altes. Des d'aquest angle de visió de la plaça podem llegir el poema *Primavera a Vic*, de Maria Àngels Anglada.

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

164

Joan Triadú i Font (1921 - 2010)

Amb aquest article n'encetem una sèrie que reivindicaran personatges relacionats amb la llengua i amb Osona. Comencem per Joan Triadú, del qual aquest any 2021 se'n commemora el centenari del naixement i que dona nom a la biblioteca de Vic.

Escriptor, pedagog i activista cultural nascut a Ribes de Freser, tot i que, com veureu més endavant, vinculat a Osona. A 16 anys va obtenir el títol de professor de català i l'any 1942 es va llicenciar en Llengües Clàssiques. A la universitat ja va començar a fer activitats en defensa de la llengua catalana; a més, l'assistència a les sessions clandestines dels Amics de la Poesia li va permetre conèixer escriptors que no s'havien exiliat.

El 1944, sota la protecció de la parròquia, va crear el Concurs de Poesia de Cantonigròs, per on van passar autors coneguts i que va servir d'impuls als joves. Entre el 1948 i el 1950 va ser lector de català a la Universitat de Liverpool. En tornar va promoure

nombroses activitats culturals, va fer de mentor de joves i va preparar els primers professors de català. Ja el 1961 va impulsar la Junta Assessora per als Estudis de Català, que expedia títols de llengua. També va ser el creador del premi Sant Jordi de novel·la i del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. El 1963 va fundar l'escola Thau, on la llengua vehicular era el català. Paral·lelament va desenvolupar el seu vessant de crític literari i d'autor d'antologies poètiques.

Des del 1991 el Consell Comarcal del Ripollès convoca els Premis Literaris infantils i juvenils Joan Triadú, i tant la biblioteca de Vic com l'institut de Secundària de Ribes de Freser porten el seu nom.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ESCOLA
D'IDIOMES
UVIC | UVIC-UCC

ANGLÈS

International Day of Happiness

The 20th March is the International Day of Happiness. The United Nations has celebrated this day since 2012, to recognise the importance of happiness and well-being of people around the world. Despite these uncertain times, it's always good to *look on the bright side of life* and *spread a bit of joy*.

Can you complete the following sentences, which all include idioms of joy and happiness?

CATALÀ

Dia Internacional de la Felicitat

El 20 de març és el Dia Internacional de la Felicitat. Les Nacions Unides celebren aquest dia des de 2012 per tal de reconèixer la importància de la felicitat i el benestar de les persones arreu del món. Malgrat els temps d'incertesa que vivim, sempre és bo mirar el cantó positiu de la vida i transmetre una mica d'alegria.

Completeu les frases següents. Totes inclouen frases fetes d'alegria i felicitat!

	camper	cat	pink	spring	whale
	seventh	pig	tails	pride	nine
1	You should have seen my boss this morning when he came to work. He was full of the joys of _____!				
2	I think my sister has had some good news. She's grinning like a Cheshire _____.				
3	I was like a dog with two _____ when I got my promotion.				
4	We had a _____ of a time on holiday last summer.				
5	Paul has been in _____ heaven since he met his girlfriend.				
6	He spends hours cleaning his car. It's his _____ and joy.				
7	Sean has just lost his job, and let's just say he's not a happy _____.				
8	My mum was tickled _____ with her surprise birthday party.				
9	I was on cloud _____ when I saw my grandparents for the first time since Christmas.				
10	I've always loved my job. I've been as happy as a _____ in muck ever since I started there!				

Les solucions de la setmana anterior:

■ 1 aches and pains; ■ 2 bits and pieces; ■ 3 skin and bones; ■ 4 dos and don'ts; ■ 5 short and sweet; ■ 6 life and death; ■ 7 give or take; ■ 8; give or take ■ 9 peace and quiet; ■ 10 pros and cons; ■ 11 sick and tired; ■ 12 sooner or later; ■ 13 loud and clear; ■ 14 safe and sound; ■ 15 black and white; ■ 16 thunder and lightning

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Sagi Serra

BOB DYLAN

‘Pat Garrett & Billy the Kid’
Columbia Records, 1973

Aquest disc és la banda sonora de la pel·lícula homònima dirigida per Sam Peckinpah (1973) i protagonitzada per James Coburn (Pat Garrett) i Kris Kristofferson (Billy). Bob Dylan hi interpreta el personatge Alias, un membre de la colla de Billy. És un disc principalment instrumental –de deu cançons només dues són cantades– i predominantment acústic: guitarres acústiques, banjo, pandereta, harmònica, flauta, harmòni... No va tenir gaire bones crítiques musicals, fins i tot algú va qualificar-lo de mediocre i és un dels discos de Bob Dylan que ha estat als llocs més baixos dels rànquings de vendes. Tot i així, és agradable d’escoltar: melodies tranquil·les, suaus, veus corals rere les guitarres mentre mires la posta del sol a l’horitzó amb una cervesa fresca. Les cançons més conegudes són el tema principal de la pel·lícula, “Main Tittle The-

me (Billy)”, “Cantine Theme”, “River Theme” i sobretot “Knockin on Heavens Door”, que han versionat diferents músics des d’Eric Clapton fins a Guns N’Roses, entre d’altres, i actualment encara sona en alguna emissora musical. Bona part dels músics que participen al disc són d’estudi, però hi destaca la col·laboració de Roger McGuinn, guitarrista de The Byrds.

NOTES

El ‘Brighton 64’ Ricky Gil debuta en solitari

Ricky Gil s’estrena en solitari. Després d’una llarga carrera liderant projectes tan emblemàtics com Brighton 64, Matamala o Top Models, el mitjà de can Gil (el també músic Albert i l’actriu Ariadna són els seus germans) presentarà ben aviat el seu primer àlbum en solitari, *Infinities rutes invisibles*. Aquest divendres, precisament, s’ha donat a conèixer un primer *single* d’avançament del nou disc, *Dues obres mestres*, una cançó plena de ràbia i de melodia, “que parla de la necessitat cada vegada més imperiosa de protegir allò que més estimem en el món de vegades tan hostil que ens envolta”. El músic barceloní, resident a la Garriga, no s’ha llançat sol per emprendre la carrera en solitari

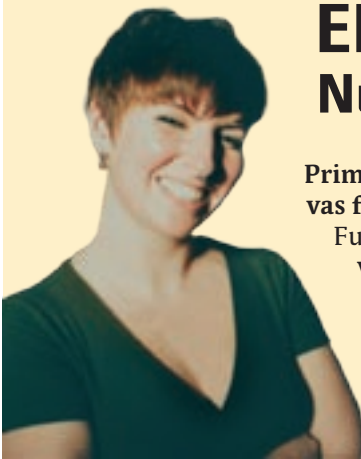

sinó que ha buscat la complicitat d’altres col·laboradors com la banda de rock’n’roll de Vilanova i la Geltrú Biscuit, la veu de la vigatana Joana Serrat o el productor Paco Loco, que s’ha encarregat de mesclar el disc. *Infinities rutes invisibles* es publicarà el 16 d’abril i es presentarà en directe el 22 de maig a la sala La Nau de Barcelona. L’inici

de la carrera en solitari de Gil no comportarà l’enterrament de Brighton 64, la històrica banda catalana que es va fundar el 1981 i que actualment segueix activa amb Albert i Ricky Gil al capdavant. El seu darrer disc, *Como debe ser*, es va publicar el 2019. I pel camí, Ricky Gil també ha fet incursions com a escriptor, igual que el seu germà Albert. El 2004 va treure un llibre autobiogràfic i fa poc va debutar com a novel·lista amb *Enhorabona pel programa*, la seva primera novel·la de ficció. I ara, arriba el debut musical en solitari. A can Gil sempre estan distrets.

EL TEST

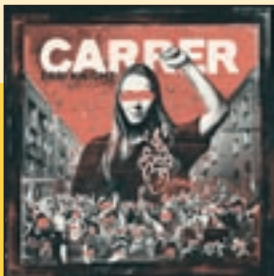
Núria Vila (Cueva Mapache)

Primer instrument que vas tocar? La bateria. **Primer grup del qual vas formar part.** A l’institut, Full Crash. **Primer bolo en directe.** Amb Full Crash, el 2010, a Can Xammar, a Mataró. **Primer disc que et vas comprar?** *Brand New Eyes*, de Paramore. **Quants discos tens?** Molt pocs. **Salva’n tres.** *Morrison Hotel*, de The Doors; *Skeleton Tree*, de Nick Cave & The Bad Seeds, i *Joy as an Act of Resistance*, d’Idles. **Grups (o músics) de capçalera.** Héroes del Silencio, The Doors, Nick Cave, Sharon Van Etten, Tom Waits, Johnny Cash, Against Me!, Kevin Morby... **Un concert (com a públic) per recordar.** Prophets Of Rage al Cruïlla l’any 2018.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

EBRI KNIGHT
‘Carrer’

Als últims treballs, els maresmenecs Ebri Knight parlaven sobretot de la memòria i el passat i a *Carrer*, el seu cinquè àlbum d’estudi, han tornat a la realitat actual amb 11 cançons on criden a recuperar el carrer després de mesos de confinament i de limitacions socials. Pel que fa a so, aprofundeixen en el seu folk-rock esmolat amb alguna pinzellada de música celta i ho fan amb novetats a la formació amb la incorporació de dues noies, Laia Anglada a la bateria i Alba Atcher a la flauta. Tant de bo a l’estiu els puguem veure al carrer, en directe, el seu àmbit natural.

LIA SAMPAl
‘Amagatalls de llum’

Segon treball en solitari de la cantautora Lia Sampai, que ha enregistrat 10 cançons íntimes i sensibles al costat del guitarrista Adrià Pagès. A part de la veu i la guitarra, en alguns talls també s’hi poden escoltar cordes i també alguna guitarra elèctrica per vestir una sonoritat que en alguns moments recorda la del primer disc de Maria Arnal i Marcel Bagés (que també estan d’estrena, ja veureu). El disc és ideal per escoltar un capvespre escarxofats al sofà i en destaquen peces com *La caixeta*, que obre l’àlbum, *La nina* o *Pinyols de gel*.

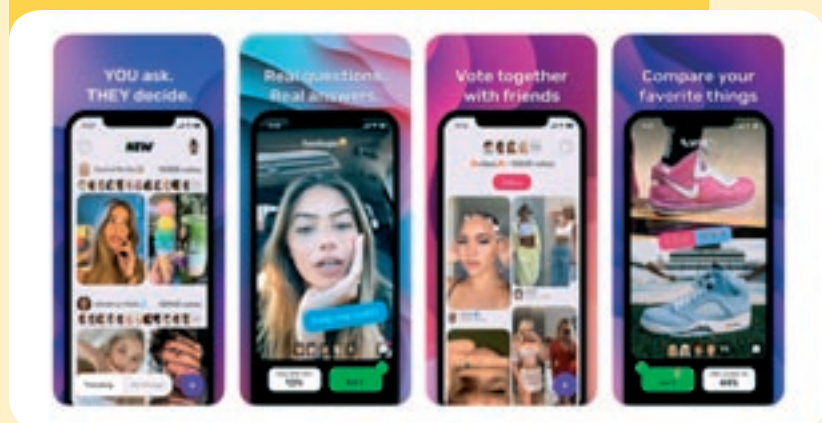
MARIA ARNAL I MARCEL BAGÉS
‘Clamor’

El segon disc del duet format per la badalonina Maria Arnal i el guitarrista de Flix Marcel Bagés s’ha fet esperar. Ja el van estrenar en directe a la darrera edició del Mercat de Música Viva de Vic, al setembre passat, però no ha estat fins fa uns dies que ha vist la llum. I es nota que hi han estat treballant a fons. La sonoritat despullada i crua del primer treball ha quedat enrere i ara hi ha moltes més capes i uns cors excepcionals, els de Tarta Relena. La guitarra de Bagés, a més, fa gairebé de teclat i es reinventa perfilant per on pot anar part de la cançó-folk del segle XXI.

TECNOLOGIA

Arnau Jaumira

NewNew, els fans decideixen què fer

El poder del públic és cada cop més important a les xarxes socials. I encara més si es posa en el context dels *influencers* i creadors de contingut que publiquen o retransmeten a diferents xarxes com Twitch, Twitter o Instagram. Ara, però, el poder de la gent va una mica més enllà en una nova aplicació. Es tracta de New-New, una forma de monetitzar les enquestes a internet.

És a dir, les típiques enquestes de “quina samarreta em poso?” o “què faig per sopar?” deixant triar entre dues opcions, ara tenen opcions per monetitzar-se. L’eslògan és molt il·lustratiu de la filosofia de l’aplicació: *you ask, they decide* (tu preguntes, ells decideixen). D’aquesta manera els creadors de continguts

Té un funcionament similar a la borsa. Els fans compren poder de vot per decidir enquestes dels ‘influencers’

accepten ser titelles del seu públic, posant-se a les seves ordres i complint el que dicti la majoria en les enquestes que van publicant.

El funcionament, com explica la seva creadora, la californiana Courtne Smith, és similar a la borsa. Els fans poden comprar accions, que a l’aplicació són poders de vot. Per poder manar a un *influencer*, s’ha de pagar un mínim de 4,99 dòlars (que donen dret a un poder de vot de 5). El poder es pot incrementar fins a 499,99 dòlars, que dona un poder de vot de 1.000. Per tant, com més accions/poder de vot tinguem, més influent serà el nostre vot en la decisió final. Amb l’aplicació “podem comprar moments de la vida d’una persona”, explica Smith. Un concepte com a mínim pertorbador. L’aplicació de moment només està disponible al sistema operatiu iOS, per a telèfons iPhone.

D’una manera o altra gairebé tothom que té ordinador o telèfon mòbil ha fet servir Google Maps en algun moment. En els darrers anys el seu ús és del tot freqüent per milers d’usuaris i la seva comunitat és un gran potencial a l’hora d’ajudar a marcar punts d’interès, a incorporar ressenyes de tot tipus de llocs i a incorporar també fotografies. Ara, però, Google vol donar més poder als usuaris i estan sumant funcionalitats per poder afegir, treure o modificar carrers d’un mapa. De fet ja hi ha alguna funcionalitat per corregir la ubicació d’alguns punts d’interès, però no n’hi havia per canviar carrers o avisar de carrers nous que fins ara no existien. La funcionalitat hi serà en un editor per ordinador on es podrà dibuixar el nou carrer o fins i tot una ruta perquè si no se segueix la ruta més fàcil o interpreta que un carrer és en sentit contrari, es podrà canviar. Es podrà avisar de carrers

Incorporarà un editor que permetrà poder afegir, treure o modificar carrers sobre el plànol

que s’han tancat al trànsit, que estan tancats temporalment o que han canviat de sentit.

Evidentment Google haurà de vetllar perquè no es faci un mal ús de l’eina i asseguruen que verificaran els canvis, però d’aquesta manera podem avisar a Google Maps i accelerar un canvi que si no segurament s’hauria produït bastant més tard.

Una altra de les modificacions a Google Maps serà que podrem afegir fotografies a negocis i locals sense necessitat d’escriure una ressenya. Fins ara era imprescindible fer-ho així per poder adjuntar fotos. Ara en canvi es podrà fer lliurement perquè tothom pugui saber com és el lloc en l’actualitat. També els propietaris podran pujar fotos a la fitxa del seu establiment.

Afegint carrers al Google Maps

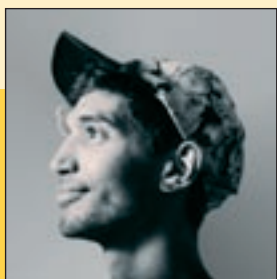

LES APPS DE LA SETMANA

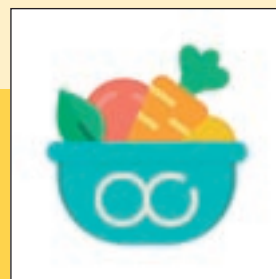
WOMBO
iOS i Android
Gratuïta

És una de les aplicacions de moda i permet donar vida a fotografies per fer que cantin. A partir d’una foto que ja tinguis o que et facis en aquell moment, l’aplicació hi aplica intel·ligència artificial per animar la fotografia i fer que canti la cançó que triem. És la tecnologia que es coneix com a *deepfake*, que permet intercanviar una cara de forma molt creïble i fer dir coses (o en aquest cas cançons) a persones que no ho farien mai. El procés és molt ràpid i en menys d’un minut s’aconsegueix un vídeo animat molt divertit.

CLUBHOUSE
iOS
Gratuïta

Només s’hi pot accedir si algú ens hi convida i ens hi dona accés, però Clubhouse és una de les xarxes socials de moda. Una xarxa diferent perquè no s’hi pot escriure ni penjar fotografies, simplement parlar. Missatges de veu efímers que deixes com en una conversa telefònica a diferents canals o sales (similar a Discord). Tothom pot crear una sala o provar d’afegir-se a una ja existent que tenen com a títol el tema que s’hi debat. Hi ha un moderador i s’ha de demanar pas, aixecant la mà de forma telemàtica. De moment no té versió per Android.

NOODLE
iOS i Android
Gratuïta

Segur que molts cops us heu trobat sense saber què fer per sopar. Són més de les 9 del vespre i ja no hi ha res obert i amb el que teniu a la nevera no se us acut res. Doncs Noodle és la vostra aplicació. No busca plats complexos ni molt elaborats sinó que s’adapta als ingredients que tenim morts de fàstic a la nevera. Per exemple, amb un ou i formatge et poden aparèixer receptes com una truita a la francesa, uns ous remenats o una lasanya. És l’aplicació per ajudar a improvisar a la cuina i almenys donar idees dels plats que podem cuinar amb les variacions pròpies.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

L'ENLAIRAMENT D'UN NOU SECTOR

La cursa de l'espai canvia de format. Tot i que encara hi ha la tradicional competència entre blocs amb grans projectes, com el nord-americà Perseverance, que està explorant el planeta Mart, o el xinès Tianwen-1, que hi arribarà properament amb un objectiu similar, hi ha altres formes d'apropar-se a l'espai, amb objectius que, si bé són menys ambiciosos, tenen la doble finalitat de donar resposta a noves necessitats tecnològiques o a aportar coneixements sobre aspectes tan fonamentals com la climatologia. En un símil informàtic, aquests projectes parteixen d'un *hardware* molt menys espectacular que els coets que han donat peu a la mitologia espacial des de fa dècades. Les mides poden arribar a ser similars a una caixa de sabates i un màxim de 10 quilos de pes. Però per crear aquest *hardware* (el maquinari) i el *software* (el programari) i desenvolupar el que es coneix com a nanosatèl·lits cal haver aplicat prèviament molt de coneixement i molta tecnologia.

Catalunya ha decidit aplicar una estratègia que li permeti ser en aquesta petita cursa de l'espai. El projecte té el nom de New Space, i neix de la creació de l'Agència Catalana de l'Espai. La tendència a quedar-se només amb els titulars, que comença a ser massa generalitzada, ha donat peu immediatament a la broma barroera. Agència Catalana de l'Espai sona a la creació d'una mena d'infraestructura d'estat i els coristes de l'espanyolisme ranci han corregut a parlar de la Nasa Catalana i fer escarni del projecte i caure en la temptació de la demagògia sobre la inversió de 18 milions d'euros que es preveu destinar a aquesta iniciativa en els propers quatre anys, assenyalant que hi ha altres necessitats prioritàries. La pandèmia posa fàcil quines són aquestes prioritats.

És cert que haver posat el nom d'Enxaneta al primer nanosatèl·lit que es llançarà a l'espai, concretament aquest mateix dissabte, ho posa difícil a l'ho-

ra de defensar que el projecte s'hauria de prendre amb menys lleugeresa que la broma-fàcil de la Nasa Catalana. Però es pot intentar.

Per començar, es poden remarcar els objectius d'aquest primer nanosatèl·lit que s'enlairarà dissabte, poc més enllà de les 7 del matí des del Kazakhstan. L'Enxaneta –un nom escollit per votació popular entre el sector més infantil de la població– oferirà serveis de connectivitat d'internet a tot el territori català, fins i tot en zones d'accés difícil o sense cobertura de les xarxes convencionals. Ja hi ha en marxa un segon nanosatèl·lit que es destinarà a l'observació de la Terra, amb l'objectiu de prevenir catàstrofes i lluitar contra el canvi climàtic.

Més enllà que els objectius siguin profitosos per a la societat, hi ha més factors que haurien de contribuir a prendre's la molèstia de mirar més enllà del titular de la Nasa Catalana. El sector espacial té en la seva base tot un seguit de necessitats tecnològiques i de coneixement, això que s'ha convingut a anomenar R+D+I. Es parla molt sovint de la necessitat que els governs inverteixin en recerca, desenvolupament i innovació, però quan s'hi destinen partides apareixen les veus dels que no passen dels titulars per dir que els diners s'han d'invertir d'una altra manera. És cert que avui hi ha necessitats sanitàries urgents, però també ho és que moltes persones altament qualificades, en la formació de les quals s'han invertit també molts diners públics, han d'acabar optant per l'emigració per desenvolupar la seva carrera professional. O que la inversió en R+D+I està ancorada en els nivells més baixos de la Unió Europea.

Segons les dades de la mateixa Generalitat, el desenvolupament d'una Agència Espacial Catalana suposarà la creació de 1.200 llocs de treball i una facturació de 300 milions d'euros els propers quatre anys. I també suposa la creació d'un ecosistema productiu en la qual la base és tecnològica i va més

enllà dels serveis turístics o de la construcció que, com s'ha pogut comprovar, estan molt més a expenses de cicles econòmics desfavorables. A més, el sector espacial està en creixement. Segons informava fa unes setmanes el conseller de Polítiques Digitals, Jordi Puigneró, en els propers cinc anys es preveu que es llancin a l'espai més de 3.500 satèl·lits d'aquest tipus. El sector creix a un ritme del 20% anual i la facturació porta camí d'arribar als 4.000 milions d'euros l'any 2025. Tenir l'ambició de recollir una porció d'aquest mercat no apunta a una estratègia tan desfavorable. Ara, amb els fons de reconstrucció europeu a la cantonada, l'absència de projectes de nova economia seria un despropòsit tan gran com desatendre les necessitats sanitàries. Els nanosatèl·lits apunten a una nova economia que és, precisament, la que la Unió Europea diu voler propiciar amb la creació d'aquests fons. Seria una bona opció intentar que aquest fos un dels projectes a desenvolupar. D'aquesta manera, no s'estarien distraient recursos necessaris per atendre l'emergència sanitària i quedaria desactivat un dels arguments que es llança contra la iniciativa.

El debat té arestes més profundes que el simple titular, les bromes gracioses i les demagògies fàcils. Hauria estat més interessant si s'hagués posat sobre la taula la conveniència d'afrontar l'aprofundiment en el sector espacial de manera aïllada o en convivència amb altres territoris, no ja estatals, sinó també europeus. De fet, fins ara, ja hi havia hagut participació catalana en projectes espacials d'abast europeu. Però el fet cert és que les dues estratègies no han de ser necessàriament incompatibles. Per més que sembli obvi, el que determinarà si el camí espacial que assaja Catalunya és el correcte o una simple font de bromes fàcils serà que el govern en faci la millor gestió possible.

INDICADORS

Menys patents

Les peticions de patents han baixat un 13,3% a Catalunya el 2020. Segons l'últim informe de l'Oficina Europea de Patents (OEP), a Catalunya es van registrar 559 sol·licituds, una xifra que permet mantenir el lideratge a l'Estat, tot i que Madrid, amb un augment del 4,4%, escurça distàncies. Del total de sol·licituds a l'Estat del 2020, el 31,2% són a Catalunya; el 21,1%, a Madrid, i l'11,9%, al País Basc.

Represa immobiliària

Les transaccions immobiliàries recuperen el pols. Al mes de gener es va registrar la xifra més alta des de l'esclat de la pandèmia, i tot i que encara hi ha una caiguda interanual notable –del 15,4%– les 39.743 operacions formalitzades aquell mes representen un 10% més que les que es registraven al desembre. L'indicador assenyala que s'ha emprès un camí de recuperació al sector immobiliari.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà (sodecaminar@gmail.com)

Hanami

Una de les característiques de moltes plantes, sobretot dels arbres fruiters, és florir abans de vestir-se de fulles, per atreure els pol·linitzadors a través de la seva bellesa. Les flors són una de les definicions més exactes de bellesa efímera, pels seus colors càlids, per les olors penetrants, de textura sensible, que es marcegen en un instant, d'estructura fràgil a qualsevol agressió de l'entorn, poderoses en captivar-nos quan passem pel seu costat, perquè en un instant pinten el paisatge i omplen de fragàncies que ens enamoren.

Contemplem les flors? Crec que avui més que mai, sobretot, per deixar constància de la bellesa que observem, i està molt bé si no fos que no ens deixa ser plenament conscients, present en la presència de la florida vegetal. Potser ho fa la *borratxera* de bellesa, sotmesos en el precís instant, o que no estiguem del tot connectats en ment i cos per integrar-nos-hi, perquè sabem que no durarà per sempre, ni que per molt que la vulguem llevar no serà de la mateixa bellesa. Per tant, prioritzem el record per deixar que l'instant present sigui efímer. Potser en la vida diària ens passa alguna cosa semblant?

Al Japó conserven moltes tradicions lligades a la naturalesa, esdeveniments en canvis importants en el medi vegetal que els envolta. A la primavera s'esdevé el Hanami, que traduït literalment vol dir mirar les flors, és la gran festa dels cirerers florits. Per gaudir de la seva bellesa, per ser present en un moment efímer, on el que veus ara serà diferent del que vindrà.

Gaudiu de la bellesa dels arbres que floreixen i també ompliu-vos de joia buscant flors en el camí. Com si fos el joc de la recerca d'un tresor. Per acostumar-vos a regalar instants de bellesa infinita. Les floretes del camí surten al sotabosc, en un jardí, en un carrer descuidat, en un hort desendreçat. Per exemple, avui que som a les portes de la primavera, podem trobar en els nostres boscos la violeta (*Viola odorata*), que té presència si se l'observa, si no passa totalment desapercebuda. Pels marges dels camps ja podem observar les ravenisses (*Diplotaxis eruroides*) amb les seves flors blanques, el romaní (*Rosmarinus officinalis*) en prats i tarteres, que és de les primeres plantes medicinals a florir amb colors blavosos. Les flors de les faveres als horts, totes alineades, on s'observa un ull negre envellutat vestit de blanc.

En definitiva, parem-nos un instant a contemplar les flors que han aparegut en el nostre camp de visió, perquè ens ajudaran a trobar-nos en l'ara i l'aquí. Aprendre que l'important és el temps que hem perdut observant. Perquè, potser, descobrirem allò que diu la guineu al Petit Príncep: "Només s'hi veu bé amb el cor. L'essencial és invisible als ulls".

L'HORÒSCOP

Roser Bona

Del 19-03-2021 al 25-03-2021

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Enhorabona! El Sol entra al teu signe i renoves energies. Més desplaçaments per motius laborals. Et comuniqués amb força franquesa, i això et pot portar algun enfrontament.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

El Sol en trànsit per Casa XII inclina a un temps de certa contenció i reclusió. Et mostres una mica desconfiat amb el teu entorn. Cuida la gola dels canvis de temperatura.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Més contacte amb els amics. Podries conèixer algú amb qui sentiràs una forta atracció. Caldrà, però, ser prudent a l'hora de manifestar el teu interès per evitar malentesos.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

No t'hauria de mancar la feina amb el trànsit del Sol a Casa X. També podries adquirir més responsabilitats. Si fins ara no ho feies, pots plantejar-te la paternitat.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Possible viatge per raons professionals. Recuperes una mica l'ànim i també algun bon hàbit, com ara l'esport. Toca fer tràmits per ajudar algú de l'àmbit familiar.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Si estàs esperant algun ajut o subvenció, pots rebre'n la concessió. Amb Mercuri per Casa VII, es dona una bona predisposició de la parella a tractar temes delicats.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

El Sol per Casa VII activa els assumptes de parella i les col·laboracions amb els altres. Compte amb els malentesos a la feina, caldrà ser prudent per no ficar la pota.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

El Sol per la Casa VI porta algunes millores al sector laboral i recuperes una parcel·la de poder que creies perduda. El focus es posa també en la salut i la dieta.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

S'activa el sector de l'amor i sembla que alguna cosa s'està gestant. Amb la primavera es donaran els primers fruits. Si tens fills adults, la relació amb ells millora.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

El Sol activa qüestions domèstiques, tant pel que fa a les millores a la llar com un possible canvi de residència. Estàs mentalment més actiu, però també una mica inquiet.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Per poder guanyar més diners és necessari sortir de l'entorn habitual. Alguns contactes o amics et proporcionen oportunitats laborals. Et retrobes amb un germà o germana.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Inici d'etapa pel que fa a les finances. Per una banda, cal reestructurar l'economia i fins i tot implantar l'estalvi i per l'altra, marca un futur de més estabilitat.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Joan Millaret Valls

‘Minari. Historia de mi familia’

De Lee Isaac Chung
Recomençar

Després de guanyar el Globus d'Or a millor pel·lícula en llengua estrangera, *Minari. Historia de mi familia*, de Lee Isaac Chung, arriba als nostres cinemes ben posicionada de cara a la cursa dels premis Oscars, on està nominada, per exemple, en categories tan importants com millor pel·lícula o millor director. Aquest senzill i entranyable film amb producció de Brad Pitt fa un retrat íntim i curós d'una família de migrants d'origen coreà que intenta començar de nou en un nou emplaçament a Arkansas als anys 80.

Monica (Yeri Han) i Jacob (Steven Yeun) i els seus dos fills han arribat a la seva nova llar, un vagó habilitat com a casa, amb l'esperit dels pioners. Ells no han vingut a aixecar el país sinó que han vingut per continuar buscant una nova vida de prosperitat a la terra americana de les grans oportunitats i esgarrapar, així, la seva part del somni americà.

El film se centra en les seves dificultats i sacrificis per tirar endavant, l'epopeia del dia a dia. La mare treballa en una fàbrica i el pare es vol dedicar a l'agricultura, dotat d'una singular tossuderia, com excavar un simbòlic pou per regar la seva propietat mogut exclusivament per pura intuïció. La crisi de parella

arriba quan les coses no surten com estaven previstes i la dona deixa de dipositar la confiança en un marit que no para d'equivocar-se. La vida en família prendrà un nou caire quan repatrien de Corea l'àvia, Soonja (Yuh-Jung Youn).

A partir d'aquest moment la relació del nen petit i de salut precària, David (Alan Kim), amb l'àvia esdevé un nou eix dramàtic. Aquesta relació tenyida de rebuig i incomprensió de part del petit emfatitza encara més el xoc cultural entre les arrels, el passat, i la modernitat, el que simbolitza el nou país d'acollida. D'aquest conflicte no resolt sorgeix el títol del film, *Minari*, una planta medicinal i gastronòmica tradicional coreana de la qual l'àvia guarda llavors i que després plantarà.

El rebrot de la planta conreada evoca no sols l'àvia, amb el seu característic caràcter i maneres, sinó també marca el punt de connexió amb els orígens i les tradicions que has deixat enrere i a les quals no pots renunciar. Bonic melodrama familiar, delicat i planer, que diposita la seva força en la simplicitat de la quotidianitat. Un film que reflecteix la bellesa de les petites coses i la grandesa de les petites fites.

OFERTA CULTURAL

V. Bigas / T. Terradas

JULIÁN VÁZQUEZ

Concert a la carta amb Gavalvà i Chaves, a Sant Esteve

‘Concert a la carta’. Amb Lluís Gavalvà i Joan Pau Chaves. Teatre Pare Casals, Sant Esteve de Palautordera. Diumenge, 21 de març, 18h i 20.30h.

Lluís Gavalvà i Joan Pau Chaves ofereixen aquest diumenge un concert íntim i especial al Teatre Pare Casals a Sant Esteve de Palautordera, on sonaran cançons d'Els Pets i també altres composicions i versions més amagades.

Clara Peya presenta disc a Vic

Clara Peya presenta ‘Perifèria’.

L'Atlàntida, Vic. Divendres, 19 de març, 20h.

La pianista Clara Peya presenta el seu últim treball, *Perifèria*, acompanyada de la seva banda, on combina cançons amb passatges instrumentals amb un so d'un estil pop combinat amb una electrònica minimalista.

Nico Roig actua al Teatre Eliseu

Nico Roig presenta ‘Yo siempre sueño que sí’.

Teatre Eliseu, Roda de Ter. Divendres, 19 de març, 20h.

Durant el primer confinament, Nico Roig va treure a la llum un nou treball, més introspectiu i espiritual, que presenta acompanyat d'una formació de músics molt diferent al que era habitual en ell.

CINECLUB

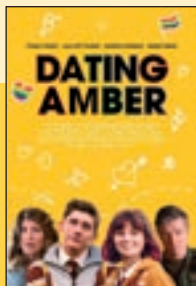

CINECLUB VIC
23 de març, 20h
L'Atlàntida
VO subtitulada

‘La hora del lobo’

Suècia, 1968. Dir.: Ingmar Bergman.

En Johan i l'Alma són un matrimoni que resideix en una illa, pràcticament allunyats de la civilització. Els únics veïns propers són els Von Merken, una gent misteriosa i estranya que els conviden a passar una vetllada a la seva mansió. En Johan comença a obsessionar-se amb ells i els fantasmes que semblen prendre forma en aquest nucli de noves amistats.

AC GRANOLLERS
19 i 21 de març, 19h
Cinema Edison
VO subtitulada

‘Dating Amber’

Irlanda, 2020. Dir.: David Freyne.

A la Irlanda de meitat dels anys 90, els millors amics Eddie (Fionn O'Shea) i Amber (Lola Petticrew) fingeixen ser parella per allunyar la rumorologia sobre la seva orientació sexual que corre per l'institut. Eddie està ansiós per entrar a l'exèrcit, com el seu pare, mentre que Amber somnia a mudar-se al centre liberal de Londres.

CINECLUB ARIC
19 de març, 19.30h
Cinema Comtal, Ripoll

‘La Mami’

Mèxic-Espanya, 2019. Dir.: Laura Herrero.

A l'interior del mític cabaret Barba Azul de Ciutat de Mèxic hi ha un espai reservat per a les dones que hi treballen: els lavabos. La Mami, amb 45 anys d'experiència en el món del cabaret, ara és l'encarregada que estiguin en condicions i a més ofereix consell i escalf a les noies que cada nit s'han d'enfrontar als reptes de la sala de ball.

CINEMES

EL PADRE

Regne Unit 2020. Dir. Florian Zeller. Amb Anthony Hopkins i Olivia Colman. Drama. Anthony, un home de 80 anys mordaç, una mica entremaliat i que tossudament ha decidit viure sol, rebutja tots i cadascun dels cuidadors que la seva filla Anne intenta contractar perquè l'ajudin a casa. Anne està desesperada perquè ja no pot visitar-lo diàriament i sent que la ment del seu pare comença a fallar i es desconnecta cada vegada més de la realitat. Donades les anades i tornades dels seus records, quant de la seva pròpia identitat podrà recordar amb el pas del temps? Anne pateix la gradual pèrdua del seu pare a mesura que la seva ment es deteriora, però ella no té dret a viure també la seva pròpia vida?

INMUNE

EUA 2020. Dir. Adam Mason. Amb K.J. Apa, Sofia Carson i Demi Moore. Drama. Any 2024. Han passat dos anys des que una pandèmia mundial va assolir el món. El virus

Covid-23 ha fet una nova i perillosa mutació amb un 50% de mortalitat que obliga els governs a ordenar un nou confinament mundial. Nico és un repartidor que ha desenvolupat una poc comuna immunitat al virus, la qual cosa li permet continuar treballant. Nico vol estar al costat de la seva parella Sara, però per això haurà de superar la llei marcial i enfrontar-se a gent perillosa, poderosa i molt desesperada.

LAS NIÑAS

Espanya 2020. Dir. Pilar Palomero. Andrea Fandós i Carlota Gurpegui. Drama. Any 1992. Celia, una nena d'11 anys, viu amb la seva mare i estudia en un col·legi de monges a Saragossa. Brisa, una nova companya novvinguda de Barcelona, l'empeny cap a una nova etapa en la seva vida: l'adolescència. En aquest viatge, a l'Espanya de l'Expo i de les Olimpíades del 92, Celia descobreix que la vida està feta de moltes veritats i algunes mentides.

LES DUES NITS D'AHIR

Espanya 2020. Dir. Pau Cruanyes i Gerard Vidal. Amb Arnau Comas, Judit Cortina i Oriol Llobet. Drama. Una nit d'estiu, l'Èric entra en una casa i roba les cendres del Pol, el seu amic mort recentment. Aquesta mateixa nit, l'Èric i els seus dos millors amics, l'Ona i el Marcel, emprenen un viatge

amb cotxe per llançar-les. L'escapada, no obstant això, s'acaba convertint en una bombolla que els separa de la realitat i cada vegada els allunya més del retorn a casa i del seu objectiu inicial, llançar les cendres. La pèrdua els farà veure la impossibilitat de ser com eren abans, ja que la mort del seu amic els marcarà per a tota la vida.

LOS TRADUCTORES

França 2019. Dir. Régis Roinsard. Amb Lambert Wilson i Olga Kurylenko. Thriller. Nou traductors, de nou nacionalitats diferents, són contractats per traduir l'últim llibre d'una trilogia, per la qual cosa han de romandre en un búnquer de luxe sense contacte amb el món exterior. Quan les primeres deu pàgines del manuscrit apareixen publicades en línia, el treball somiat es converteix en un malson; el lladre és un d'ells i l'editor farà el que sigui necessari per desemmascarar-lo.

MINARI. HISTORIA DE MI FAMILIA

EUA 2020. Dir. Lee Isaac Chung. Amb Steven Yeun, Han Ye-ri i Youn Yuh-jung.

Drama. David, un nen coreà-americà de 7 anys, veu com a mitjans dels anys 80 la seva vida canvia, de la nit al dia, quan el seu pare decideix tornar al costat de tota la seva família a una zona rural d'Arkansas per obrir-hi una granja, amb el propòsit d'aconseguir el somni americà.

PEQUEÑOS DETALLES

EUA 2021. Dir. John Lee Hancock. Amb Denzel Washington, Rami Malek i Jared Leto. Thriller. Deke, un xèrif adjunt del comtat de Kern, Califòrnia, s'aparella amb Baxter, un xèrif de Los Angeles, per atrapar un assassí en sèrie. La capacitat de Deke per adonar-se de les petites coses és precisa, però la seva disposició a eludir les regles embolica Baxter en un dilema esquinçador. Mentrestant, Debe ha d'enfrontar-se a un fosc secret del seu passat.

RAYA Y EL ÚLTIMO DRAGÓN

EUA 2021. Dir. Paul Briggs i Dean Wellins. Animació. Ambientada en el sud-est asiàtic, la cinta segueix la història de Raya, una nena d'un gran esperit aventurer que viu en un regne anomenat Kumandra. Aquest llunyà i recòndit territori està habitat per una civilització mil·lenària. Cinc són els clans que formen aquesta terra coneguda com la del drac i Raya, amb l'objectiu de retornar l'equilibri a la seva terra, serà l'encarregada de trobar l'últim dels dracs en l'aventura més gran de la seva vida.

RELIC

Austràlia 2020. Dir. Natalie Erika James. Amb Emily Mortimer, Bella Heathcote i Robyn Nevin. Thriller. Quan Edna desapareix de manera inexplicable, la seva filla Kay i la seva neta Sam van a la casa de camp familiar, que es troba en completa decadència, on descobreixen nombroses pistes que evidencien l'augment de la demència de l'àvia. No obstant això, Edna torna de manera misteriosa sense revelar on ha estat. A mesura que el comportament d'Edna es torna més imprevisible, Kay i Sam comencen a notar una presència que podria estar prenent el control de la dona.

Y LLOVIERON PÁJAROS

Canadà 2020. Dir. Louise Archambault. Amb Kenneth Welsh i Andrée Lachapelle. Drama. Aquesta és la història de tres ancians que han triat retirar-se del món i viure als boscos del Canadà. Al mateix temps que un gran incendi amenaça la regió, algú arriba fins al seu amagatall: una jove fotògrafa que busca un tal Boychuck. I no és l'única. Poc després, una dona de més de 80 anys apareix com una brisa lleugera que esvalotarà les seves vides. Mentre intenten comprendre la història de Boychuck a través de les seves pintures, una cosa extraordinària sorgirà entre tots ells.

CARTELLERA

CAMPRODON		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Casal Camprodoní	Las niñas	-	17.00 i 20.00	17.00 i 20.00	-

RIBES DE FRESER		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Catalunya	Terra de telers	-	19.00	-	-

RIPOLL		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Comtal	La mami	19.30	-	-	-
	Fantasía de juventud	-	17.00	-	-
	La dona il·legal	-	18.45	19.30	-
	Las niñas	-	-	17.15	19.30

VIC		Divendres	Dissabte i diumenge	De dilluns a dijous
Sucre	Los traductores	17.45 i 20.15	11.30 (dg.), 15.30, 18.10 i 20.15	17.45 i 20.15
	Inmune	17.40 i 19.55	11.45 (dg.), 16.05, 18.00 i 19.50	17.40 i 19.30
	El padre	17.55	11.55 (dg.), 17.55 i 20.10	17.55
	Inmune (VOSE)	-	-	20.10
	Les dues nits d'ahir	19.50	19.50	19.50
	Relic	20.15	18.30 i 20.15	20.15
	Minari. Historia de mi familia	17.30 i 19.40	17.30 i 19.40	17.30 i 19.40

Raya y el último dragón	17.40	11.35 (dg.), 15.55, 17.40 i 19.55	17.40
Raya i l'últim drac	19.20	11.50 (dg.), 16.15 i 18.10	-
Raya y el último dragón (3D)	17.45	11.15 (dg.), 13.25 (dg.), 15.35 i 17.45	17.45
Y llovieron pájaros	19.45	19.45	19.45
Pequeños detalles	19.45	15.50	19.45
La última gran estafa	18.20	11.40 (dg.) i 16.00	18.20
Los Croods 2: una nueva era	18.15	11.35 (dg.), 13.40 (dg.) i 15.50	18.15

VIC		Dissabte	Diumenge	Dimarts	Dijous
L'Atlàntida	Caçadors de bruixes	-	17.00 (Cineclub Xic)	-	-
	La hora del lobo	-	-	20.00 (Cineclub Vic)	-
	Fantastic Fungi	-	-	-	20.00 (Pantalla oberta)

CARDEDEU		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dijous
L'Esbarjo	Adam	20.00	20.00	19.00	-
	Mrs. Lawry e hijo	-	-	-	20.00

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns
Alhambra	Raya i l'últim drac	-	16.00	11.30 i 16.00	-
	La mami	16.15	18.00	20.30	16.15
	Minari. Historia de mi familia	17.45	20.00	18.15	17.45
	Y llovieron pájaros	20.00	-	-	20.00

GRANOLLERS		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dimarts
Edison	Dating Amber	19.00 (VOSE)	18.00	19.00 (VOSE)	-
	Raya y el último dragón	-	16.00	-	-
	Raya i l'últim drac	-	-	16.00	-
	Terra de telers	-	-	-	19.00 (Cicle Gaudi)

GRANOLLERS		De divendres a dijous (dilluns i dimarts tancat)
Ocine	Los Croods 2: una nueva era	16.00 i 18.00
	Minari. Historia de mi familia	19.45 / 18.00
	Los Elfkins	15.35
	Zapatos rojos y los siete trolls	17.15
	Wonder Woman 1984 (Atmos)	19.00
	Nuevo orden	15.35
	Pequeños detalles	17.20 i 19.45 / 18.45
	Los traductores	15.45, 17.45 i 19.45
	El profesor persa	16.15
	Trolls 2: Gira Mundial	16.10
	Relic	20.10 / 16.00
	En guerra con mi abuelo	16.15 i 18.15
	No matarás	20.15
	Inmune	16.30, 18.15 i 20.00
	Hasta el cielo	17.45 i 20.00
	Las niñas	16.00
	La maldición de Lake Manor	18.00
	El padre	20.10

MOTS ENCREUATS

VERTICALS: 1. La mà que vota el que vota perquè no té gaire tacte. Passar a l'estadi final de la vida del iogurt / 2. Limiten l'experiència. Emprenya, però empenya un fotimer, eh?. Tercera de tres / 3. Encalç, abordatge i espoli de la música a la xarxa. Una gana que tomba no, que s'alça / 4. Transmet el programa des de can Demetri. Deixeu amb la boca oberta, amb aquesta ascensió / 5. Neva en absència de la Braun. Pels prats es troba com a casa. Amistançat (força brut) de la dama / 6. Genera paraules noves a conseqüència de l'excés sobiranista. Em poso al nivell de l'aposta del rival / 7. Si et penses que el teu és el més gros és que no has vist el meu. Ralles molt estrany, com els venedors d'alls.. Crossa sense estel / 8. Camp de concentració de naps. Arravatament de l'esperit només a l'abast dels grimpadors / 9. Judici sense conseqüències penals. Entre Núria i el Figueró, un niuet / 10. Institut d'Estudis i res més. Com a fiscal només ensenya un dit. Per tot l'escaire / 11. Una església entre la pluja i la boira. Al cor de la filla, el pacient anglès / 12. Creix tan amunt com el vímet. Pronunciació com si les paraules fossin gasòfia.

SUDOKUS

			8		2			3
4								
	5	9			7	6		
	2						6	9
9	4					3		
	8		7		9	2		5
		4			1		9	8
5					4			
		8	2		5	4	7	

1	D	E	R	A	I	M	E	G	A	R	E	N	C	I	A	
2							E	G	A	R	E	N	C	I	A	
3							E	R	E	P	O	P	I	G	I	
4	T	E	A	T	R	I	A	V	A	T	A	L	L			
5	A	N	T				A	V	A	L						
6							C	F	E	U	D	A	L			
7							C	U	R	I	A	I	E			
8							A	T	I	A	R	I	E			
9							D	I	A	L						
10							C	M	A	D	U	S	T	I	O	
11							C	A	M	B	R	A				
12							C	A	S	U	L	C	X	E	R	I
13							R	E	F	E	T	O	R			